Novi list, 9.7.2020, str. 42, A3

Evidencijski broj / Article ID: 19205952
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section:

MONOVID-19 Uz ZKM-ovu premijeru predstave niza domaći

Narcis vidi praznin

Nataša GOVEDIĆ

ZeKaeM-ov monološki eksperiment svakako je pokazao da kazalište bolje podnosi najgori užas grčke tragedije od praznine ega pred jednako praznim ekranima

Dramski tekstovi posvećeni »stanju epidemije«

ZAGREB » Karantena kao tema ove je godine »privela« pisanju mnoge generacije domaćih dramatičarki i dramatičara, uglavnom zaokupljenih općim mjestima novinsko-mobitelske komunikacije ili perspektivom traumatskih obiteljskih i partnerskih odnosa u krajnje reduciranim socijalnim uvjetima. Dramske tekstove posvećene »stanju epidemije« potpisuju Ivana Vuković, Tomislav Zajec, Ivan Penović, Rona Žulj, Katja Grcić, Mirna Rustemović, Nina Mitrović, Goran Ferčec, Luka Vlašić, Dina Vukelić, Jasna Jasna Žmak, Ivana Sajko, Dubravko Mihanović, Espi Tomičić, Olja Lozica, Beatrica Kurbel, Vedrana Klepica, Tena Štivičić i Dino Pešut.

Možete ih u cijelosti pročitati na internetskom sajtu drame.hr, dok scensku adaptaciju nastalih monologa u Zagrebačkom kazalištu mladih supotpisuju redateljica Anica Tomić i njezina stalna dramaturginja Jelena Kovačić. Tekstovi pokazuju za mene prilično neočekivanu homogenost podosta siromašnog jezika većine autorica i autora, kao i manjak interesa da se tekst obrati bilo kome osim eventualno zrcalu ili nekoj imaginarno općenitoj publici (izuzetak je tekst Tomislava Zajeca čiji se lik obraća ocu). Kao da su tekstovi nastali preko volje, s autorima koji su ih pisali prvenstveno samima sebi, gotovo ne vjerujući da će išta od napisanoga ikada imati stvarnu publiku.

Restrikcija ili trovanje političkim plinom

Uprizorenje niza prikupljenih monologa u ZKM-u se kazališno pretvara u šetnju zgradom kazališta i postajama pojedinih glumačkih soliranja, s publikom u stalnom kretanju hodnicima i sobama te glumcima/vodičima koji nas opetovano požuruju, ušutkavaju ili podvikuju na publiku u maniri strogih stjuardesa. Udarci koje sam slučajno dobila tijekom dionica kretanja u potpunom mraku (zapinjući o predmete) dosta govore o tome da se prema publici moglo postaviti i pažljivije ili barem s malo više rasvjete. Od tri paralelne predstave koje istovremeno organiziraju kretanje publike kroz prostore ZKM-a, moj je izbor bila pripovjedna linija pod nazivom »Tzv. nježniji spol«, deklarativno zaokupljena ženskom perspektivom na epidemiju.

Ova izvedba sociološki opravdano ističe velike rodne razlike između ritma života tijekom epidemije i kućne izolacije muškaraca i žena: u mnogim dijelovima svijeta zabilježen je porast obiteljskog nasilja prema ženama u rizičnim skupinama, kao i bitno veće ekonomsko i emocionalno opterećenje žena brigom za prehranjivanje obitelji.

Okvirni tekst Tene Štivičić u izvedbi Urše Raukar najavljuje nam SF budućnost u kojoj će ženama zasjati sunce »slučajne« emancipacije, jer će muški rod navodno biti toliko pokošen posljedicama epidemije, da će žene jednostavno »morati« preuzeti sve u svoje ruke. Osim toga, slušamo o latinoameričkim majkama koje su se prisilno morale rastati od svoje djece jer su ih razdvojile mjere zatvaranja državnih granica, o usamljenim ženama u staračkim domovima, o ponešto zanemarenoj Škorinoj gitari koja bi najradije svojim »emotivnim bisevima« izbrisala Ustav (ali inače je prilično zbunjena time što joj je gazda malo neraspoložen), o zlostavljanim suprugama »uglednih domaćih marksista« koji ipak nisu toliko emancipirani da kuhaju i pospremaju za sobom (a i djecu ipak najradije prepuštaju njihovim majkama), kao i o rastavljenim hrvatskim suprugama za koje neočekivano nježno brine njihov bivši muž, a ne njezine odrasle kćeri.

Nigdje nema uzorka žena koje su radile od kuće ili žena koje su predano odrađivale svoje liječničke ili trgovačke obaveze ili se, pak, brzinski prekvalificirale za dostavu hrane biciklom. Isto tako na sceni nema male djece, nema online škole, nema sastanka prijateljica u trenirkama koje sam viđala s kavom na klupicama po svom kvartu. Najkraće rečeno, nema naznaka da se život nije odvijao samo po propisanim protokolima, niti je tekao samo iz perspektive usamljene umjetnice koja ne zna točno što bi sa sobom, pa onda piše o tome da neka anonimna žena u općenitom svijetu sigurno trpi neko generalno nasilje. Čini se da su domaće autorice i autori tijekom korone jako generalizirali i to na vrlo slične načine. Restrikcija ih je obuzela kao da je u pitanju trovanje političkim plinom. A o politici epidemija kritički se razmišlja i piše barem od početka dvadesetog stoljeća, s naglaskom na to se kontemplacija masovnih smrti mahom koristi za jačanje vojnih mjera i daljnju militarizaciju kulture »u ime veće sigurnosti«, što bi se iz 21. stoljeća moglo i scenski ismijavati, s mnogo povijesnih dokaza, a ne samo dalje ponavljati mitove o

Presscut d.o.o. -- Domagojeva 2, 10000 Zagreb, Croatia -- tel.: +385 1 4550 385, fax.: +385 1 4550 407 -- www.presscut.hr -- helpdesk@presscut.hr

Novi list, 9.7.2020, str. 43, A3

Evidencijski broj / Article ID: 19205952
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section:

ıматičarki i dramatičara

u zrcalu

TEKSTOVI se mogu pročitati na sajtu drame.hr, dok scensku adaptaciju supotpisuju redateljica Anica Tomić i njezina stalna dramaturginja Jelena Kovačić

»opasnostima novih valova epidemije«, na čemu se zadržava ZKM-ova predstava.

Teška bitka s banalnostima

Glumački aspekt »Monovida-19« također je zapeo u lakim rješenjima, s time da predstava donosi i poneka sjajna glumačka nadopisivanja uloge. Primjerice, Doris Šarić Kukuljica prema tekstu Olje Lozice autorski uprizoruje svoju junakinju kao »divlju pticu« u intenzivno zelenom okolišu sobe pune umjetnih biljaka – junakinju na čija stabla stalno slijeću pisma i koja ne dopušta da je smrt prijatelja i prijetnja zarazom liše osobne imaginacije (scenografija čitavog uprizorenja: Anica Tomić; kostimografija: Marta Žegura). Sa slamnatim šeširom na glavi, u dugoj žutoj haljini, Doris Šarić Kukuljica (u paru s nježnim mladim glumcem Ugom Koranijem) izvanredno suptilno i zaigrano inzistira na tome da ostaje »biće mašte«, a ne ograničenja. Na drugi je način dirljivo nesigurna i konfuzna glumica Nataša Dorčić kao žena koja ne shvaća zašto joj se izolacija od vlastite djece dogodila i prije karantene (prema tekstu Beatrice Kurbel), kao ni zašto o njoj brine čovjek od kojeg se rastala, kad za to nema »formalnih« razloga.

Tu je i jedan prizor kiše koja pada po centralnoj pozornici ZKM-a (glazba: Nenad Kovačić), dok iza njenog vodenog zastora polako promiče glumac s jelenjim rogovima, dakle radilo se i na slikovnom jeziku uprizorenja čija je simbolika namjerno nadrealna i pomalo ironična prema »smrti pozornice« u korist divlje prirode. Govoreći o razinama nadrealnog, teško je bilo čime nadmašiti činjenicu da publika prati izvedbu i međusobne reakcije s maskama na licu. Time ujedno dolazimo i do pitanja što su glumci napravili s tekstovima koji su im ponuđeni. Glumačko autorstvo sigurno nije samo u tome da se dođe do točne emocije koju nudi tekst (što sasvim sigurno obavljaju i Petra Svrtan i Urša Raukar i Milica Manojlović), nego u proširivanju, produbljivanju, nadopisivanju i problematiziranju tekstualnog predloška. Režijski se u ovoj predstavi premalo inzistira na glumačkom autorstvu.

Manjak sadašnjosti, a ne budućnosti

I sam završetak izvedbe s golim i krilatim gay-anđelima na krovu ZKM-a, koji nam se obraćaju trivijalnostima teksta Dine Pešuta (»i meni nedostaje svijet od prije«; »krizna su vremena«; »ljudska patnja ponovo je samo statistika«), svjedoči o tome da se ostalo na predoslovnom ilustriranju nezrelih tekstova, a ne na njihovoj daljnjoj razradi. U brzinska i umjetnički banalna rješenja spada i završni poziv publici na opći korona plesni party, gdje opet izostaje promišljanje stanja potisnute društvene panike, u korist »glasnog ignoriranja« i daljnjeg cementiranja opće anksioznosti. Naravno da će usamljeni, monološki Narcis u »Monovidu-19« na kraju plesati sam sa sobom, bez obzira koliko se ljudi istodobno kreće dvorištem Zagrebačkog kazališta mladih. Ali drama kao umjetnička forma trebala bi nam pokloniti nešto drugo: ne samo moju malu paranoju, nego susretnost s onim što je posve različito od »mene«. ZeKaeM-ov monološki eksperiment svakako je pokazao da kazalište bolje podnosi najgori užas grčke tragedije od praznine ega pred jednako praznim ekranima.